

Передплата

«РУСЛАНА» виходить:
в Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
а місяць . . . 170 кор.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Подвоєне число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милої і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополудня.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під
ч. 1. пл. Дзюбровського (Хорун-
щини). Експедиція місцева
в Агенції Соколовського в
пасажі Гавсмана.

Рукописи зберігає ся лише
на попереднє застереженє.—
Рекламації неопечатані
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стрі-
чки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні доносеня по 30 сот.
від стрічки.

Друге читанє закона про виборчу реформу.

(X) Post tot discrimina rerum по 62 засіданях укінчено закон виборчий в комісії а обемистий звіт д-ра Лекера внесено в посольській палаті та дорогою наглого внесеня д-ра Гессмана поставлено на деннім порядку. Посольска палата занимає ся отже тепер другим читанєм закона про державну репрезентацію і про виборчу ординацію для державної ради. Цілої тої великанської і мольної роботи довершено в комісії лише дорогою компромісу після завзятої нераз і горячої боротьби поміж поодинокими сторонництвами, котрі при сій нагоді міряли свої сили. Як небудь ціле діло компромісове найменше може служити виразом рівности виборчого права, треба признати, що комісія поборолла всякі трудности і довершила того діла бажаного так давно широкими верствами народними, а мимо всіх перепон і небезпеч не допустила, щоби так важне діло розбило ся. Окрім членів комісії реформі прихильних також і правительство намагало ся всіми способами пособляти переведеню сего діла. Вже сам поверховний перегляд звіту виявляє, що найбільш покритвдженим сего реформою народом є Русини, що они поставлені на самім останку поміж иншими народами Австрії, дарма, що й числово, культурно і економічно не належать до послідних. Незвичайно дрібне число заступників руского народу в державній раді, відокремленє маленького руского клубу, котрий не приєднав собі ніяких союзників в трудній боротьбі о рівноправність руского народу, не могло видати кориснішого висліду при всій заподадливости і рішучости руского заступника в комісії посла Миколая Василька. Була се тут також нагода для руских послів при виборчій реформі зміряти силу політичну руского народу і показало ся, що она остав далеко поза числовою его силою. Проти сего покритвдження руского народу піднимають ся отже голосні протести, одначе сим способом самій справі не богато поможено. Протести, як і всякі вияви негативної політики, не скріплять політичної сили руского народу, а могутні сторонництва і правительство зложать такі про-

тести, як се вже нераз було, спокійно на бік.

Тут треба роботи і то роботи дійсної, невсипучої і розумної та органічної. Пригоди навчать згоди, каже наша народна пословиця. Отже сей сумний для Русинів вислід виборчої реформи повинен бути понукою до такої органічної і організаційної роботи. Треба раз зірвати з всякою вузкою партійною, котерийною політикою одиниць, котрі позують на великих людей з незвичайним впливом, а в дійсности зпоза високопарної пози виявляє ся ціла їх неміч і безсильність. Треба подбати про се, щоби політика якоїсь котерії, бо справедливо висловив ся кн. Бісмарк: «Die Parteien stellen blos die Wellen dar, welche fluten und ebbent, die Nation aber ist das belebende Meer». Отже в тій цілі треба нашу роботу політичну і організаційну оперти на ширших народних основах, приєднати всі живла, які змагають до національно-політичного і культурного розвитку руского народу, яко особняка посеред инших славянських народів, а тим способом довести до дійсної організації широких верств народних, яка нині була лише доривочна і більше помінальна, чим дійсна. Самі бо послы, як у нас звичайно думають, не можуть всего зробити, наколи не мають кріпкої опори і щирої підмоги з боку народу. Треба отже передовсім розумної і органічної роботи в долині.

Невідрадий вислід виборчої реформи для руского народу повинен бути наукою для наших народних керманичів в будучині. Пиймим найгірший вислід, що руских послів буде в новій раді державній 19 (з Галичини) + 5 (з Буковини) = 24. Як небудь число се мале в порівнаню з загальним числом послів 516, всеж таки, коли се будуть дійсно люди, котрі не тільки стоять, але й зуміють щиро і щирою трудити ся на парламентарній видівні, коли зуміють навязати взаємини з иншими парламентарними групами, які мають подібні рускому народови інтереси і змаганя, тоді і ті нечисленні заступники осягнуть більші успіхи, як би се можна після їх числової сили сподівати ся. Отже побіч органічної і організаційної роботи в долині, важні буде мати наслідки сама якість нововибраних послів до державної ради, на дальші успіхи руского народу.

З подорожи до св. Землі.

(Дальше).

Єрусалим 19. IX. 1906.

Єще зістає до звиджуваня Сіон і північна часть передмістя єрусалимского. Ідемо на Сіон через діляницю вірменську. За касарнею коло вежі Давида є вірменський монастир з церквою св. Якова, який на сім місци повіс мученичу смерть. Є тут також вмурованих три каміні, горішній з гори Сінай, середущий з гори Тавор, а долішній з Йордану. Дальше на полудне, на місци дому архіерея Анни збудовано вірменський монастир жіночий з церквою, в якій є каплиця на місци, де стояв Ісус підчас переслухуваня Ёго архіереєм. На подвірю є дерево олинне, до якого привязано Христа.

За брамою сіонською мав бути дім Каяфи, а инші говорять, що стояв на горі «лихої ради». Церковця на сім місци, яка стоїть від 16. в., нічо цікавого, але накрива престолу мав бути частию каміня, який накривав св. Грїб. Так знаємо, що з каміня, який замикав грїб Христа, є часть тут, часть в каплиці ангельській перед св. Гробом, а часть перевезено до Риму. Коло дому Каяфи держали Христа в в'язниці з четверга на п'ятницю і се місце назначене каплицею. Підчас в'язненя Ісуса питали воїни св. Петра про знакомість єго з Учителем нової віри, а сей відкрі ся того, аж коли когут третій раз запіяв, пожалував апостол свого поступку. Де когут піяв, стоїть капличка «Galliscantus» (піяня когута). Отже не оминули християни ані одного памяткового місця і всюда ставляли памятники.

За хвилю входимо до «Sepaculum» с. є дому послідної вечері, який нині є мошеєю, позаяк тут мав бути грїб Давида, якого поминають Магометани. Не вільно тут ані молити ся голосно, ані клякати, бо Магометани не позволяють. На сім місци установив Ісус Христос тайну Евхаристії, тут на апостолів зійшов св. Дух. Довкола гроби. Від заходу припірає площа, яку купив цісар німецький і подарував німецьким католикам. Тут є Дорміція, або місце успенія Марії, над яким зносить ся вже до половини вибудована церков. На сім місци мала заснути Марія, а потім перенесено Єї до гробу на горі Оливній.

О год. 3. по полудни минаємо браму дамаскинську і скручуємо на право. По лівій руці серед гаю олинних дерев розложено кілька шатер, а коло них Бедуїни зі своїми стадами овець і кіз. Буда се

торговиця. По дорозі напихають ся Араби з ослими. По правім боці є церков св. Стефана на місци укаменованя сего первомученика, а декотрі вказують за брамою св. Стефана місце єго укаменованя.

Більше імовірним є переданє про се місце під церквою, бо передше стояла тут церков св. Стефана, тай брама дамакинська звала ся передше брамою св. Стефана.

Входимо на округле подвірє, де бачимо ріжні викопалища. Се оо. Домінікани, які тут мають також монастир, ведуть наукові досліди над історією Єрусалима і над біблією. Церков їх велика і чистенька. Добре би було, щоби тут міг поселити ся хто з Василян, безпосередно при них студіювати та бути представителем католицких Українців при всяких нагодах.

Є тут тепер в Єрусалимі одно індивідуум, іменем Мардарович, яке перед католиками удає ревного католика і ереміта, а перед православними поклонника цареславія. Сей панок єще за часів Наумовича відгривав більше чим двозначну ролю, а тепер старає ся наблизити ся до нашого паломництва і водив наших селян по православних церквах, де їх представляв «руськими» та роздавав між них всякі памятки, випрошені в сей спосіб у православних монахів. Очевидно, що таке індивідуум, перебуваючи постійно в Єрусалимі, немов то яко пустинник, може тільки шкодити нашій церковно-народній справі.

При відході з церкви оо. Домініканів видко було, як білі рясни увивали ся по городі. Се монахи бавили ся теніса. Дальша дорога веде на північ, а відтак на схід. Коли переступити низьку браму в мурі, видно глибокі викуті доли. З хатки виходить якась убога жінчина і подає воскові тонкі свічки, щоби мож посьвітити собі в гробах.

Широкі сходи ведуть на діл. Що кілька сходів веде якби викута в камені ринва, для відprowadжуваня води, яка могла би дійти там, деби собі властители гробів не желали.

На долині є велике гейби подвірє, викуте в свалі, в яким від полудня в заглибленю лежить єще розбитий стовп, який тут певно стояв для окраси. На стіні сего заглиблення є французска напись вказуюча, що тут є королівські гроби. Чи они королівські, не знати, бо жиди і Араби називали все королівским, що було гарним і неличавим. Одні кажуть, що то гріб королевої Єлени і єї сина, які прийшли до Єрусалиму перед повстанєм жидівским і прийняли віру жидівску, а другі поясняють, що то гріб богатої родини жидівскої.

(Дальше буде).

„Діло“ в Каносі...

Скільки разів політики з «Діла» захотять з висоти редакторского стільця диктувати народови політику — стільки разів або нанесуть дійсні, часто неповтовані шкоди загальній народній справі, або дополітикують ся до власної блямажі. Те послідне, славити Бога, стало ся

і тепер, коли то «Діло» з нагоди форсованої нагlosti виборчої реформи прийняло позу непримиримого Катона супротив правительства і супроти руских послів.

І так на телеграфічну вість про конференцію оп. Романчука і Василька з президентом міністрів бар. Беком, після якої рускі послы рішили не робити трудностей виборчій реформі в другім читанню, «Діло» (ч. 223) запитує на чолі часописи емфатично: Що се значить? — і стверджує зі своєї сторони, що «обовязком руских послів є старати ся, за всяку ціну повалити цілий проект виборчої реформи». В слідуючім числі «Діло» з кепско уданим обуренєм навіть не хоче вірити, щоби щонебудь було правдиве на попередній вістці, а уважає се тільки «підлою клеветою, або єще підлійшою інтригою наших противників, щоби рускі послы стратили довіру руского народу». Та всеж таки зараз бере «Діло» під розвагу всякі евентуальности такого становиска руских послів і дає їм ось які спасенні науки, які варто зіставити по пунктам:

1) «Цілею рускої обструкції не мало бути позисканє змін користних(!) для руского народу, бо в сій каденції ся справа є дійсно безвиглядна. Польска обструкція могла би побороти наслідки рускої обструкції лише в таким случаю, коли би рускі послы надіяли ся, або хотіли обструкцією здобути лінші для Русинів постанови в предложеню о виборчій реформі. Не о се розходить ся(!) тепер рускому народови. Позитивним(?) здобутком для руского народу, великою побідою руских послів було би поваленє цілої виборчої реформи».

2) «Навіть в тім случаю, коли би Бек зобовязав ся сповнити всі жаданя руского народу (окрім поділу Галичини, бо сего навіть обіцувати не буде) поза жаданями в справі виборчої реформи, і коли би була абсолютна певність, що сї жаданя будуть сповнені то і тогди рускі послы не сьміли би відступати від наміреної і заповідженої(?) обструкції против предложеня виборчої комісії. Як се предложенє увійде в жите, то нам вже не допоможуть ніякі уступки, ніякі «здобутки». Все те, що нам дадуть, навіть все те, що ми здобули взасною працею, пропаде нам(!), як предложенє виборчої комісії стане ся законом, як на 87 польских послів буде в парламенті лише 19 Русинів. Як би в сій каденції повалено виборчу реформу, то за рік, два прийде нова(!). Хто знає, чи справа другим разом піде Полякам так гладко, як тепер, їх патрон(!?) не вічний, єму вже не богато належить ся!»

Тими аргументами, думало «Діло», що вже достаточо пересьвідчило не тільки своїх читачів, віруючих сліпо в єго ельокубрації, але і руских послів, які здає ся, тільки і є від того, щоби вчитували ся в рядки, «найбільшого органу Руси-України». Тож зараз і приступило до обговореня технічної сторони обструкції, виказуючи з питомою собі льогічностію:

„Руский клуб найде до обструкції союзників між німецькими, як і чеськими радикалами, а кривди наші і домаганя є такі численні, що при помочи кількох

писарів за одну ніч можна зредагувати кілька сот наглих внесень. Не є також жадним аргументом аргумент, що чотири рускі послы, бо лише на них можемо числити, не потрафлять говорити без перерви день і ніч, на случай, коли би обструкцію поборювано перманентними, неперериваними на ніч засіданями. Доба має 24 годин, а оден чоловік потрафить через 6 годин плести дурниці. Впрочім, коли бесідник змучить ся, товариші єго постарають ся о перерви „ввішенруфами“ і імпровізованими авантюрами“.

„Але хочби рускі послы своєю обструкцією не ударемнили виборчої реформи, хоч би вернули до краю побиті, то кождий признав би їм, що совісно сповнили свій обовязок, що не уступили, як довго єще мали яку будь зброю в своїй руці. Рускі послы знають, які обовязки і яка відвічальність тяжить на них. Вони сповнять сей свій обовязок, бо вони знають, що як би дали зловити ся на якісь обіцанки, як би, в наслідок сьвідомости безвиглядности борби, зложили зброю і позволили ухвалити виборчу реформу, не використавши всіх средств борби, які їм дає регулямін палати, то вони...

не мають чого вертати до краю!»

Очевидно, що ся аргументация є така слабка і безглузда, що не було вдячнійшої річи, як зараз таки розбити єї власними похибками. Однак ми знаємо, що в таких случаях „Діло“ тільки шукає собі жертвенного козла, против якого могло би звернути вістрє свого полемічного різачка і тим способом заморочити справу перед своїми читачами та звести єї до уровни ординарної газетарської лайки. Тому ми мовчали, даючи єму виговорити ся аж з утробы. І справді знов в слідуючім числі замістило оно зголовну статью „Запропащена справа“, в якій „на підставі інформацій з найавтентичнійшого жерела“ стверджує правдивість донесень кореспонденційних бюр про рішеня руского клубу і представляє цілу сю справу в хронологічнім порядку. Поминаємо сей подрібний опис засіданя клубу після „найавтентичнійшого жерела“, а передаємо тільки виводи, які сама редакция „Діла“ замістила від себе:

„Про поступованє руских послів в сій справі скажемо, що вони всі сильно провинили ся. Одні, ті, котрі не явили ся на засіданє клубу, як пр. др. Кос, не сповнили свого обовязку посольского. В такій, для руского народу грізній хвилі, не бути у Відни, є політичним злочинном. Другі послы, іменно ті, котрі за явили ся против обструкції, суть — зрадниками народної справи. Ті знов послы, котрі були за обструкцією, але уважали за відповіднійше вжити ся ухвалою „клубу“, ніж поступити так, як їм наказувало їх власне переконанє, як їм наказувала воля і інтерес руского народу, поступили неполітично. Вони мали вибирати між хрунівскою ухвалою руского клубу, а голосом цілої Руси; мали рішити ся: чи посьвятити клуб в інтересі будучности руского народу, чи в інтересі клубової солідарности і в інтересі істнованя „клубу“, посьвятити інтереси і будучність цілого народу руского

